

**DOSSIER
CURSA PER
AL DRET
A SER NENA
2023-24**

**Save the
Children**

Aquest dossier didàctic us ajudarà a contextualitzar a l'aula la gran problemàtica que suposa per a milions de nenes i d'adolescents el matrimoni forçat; un problema global i multicausal que posa en risc el seu desenvolupament i els seus somnis.

Mitjançant activitats i recursos audiovisuals podreu aprofundir més i conèixer, de la mà d'algunes noies com s'enfronten a aquesta dificultat, així com el treball que realitzem des de Save the Children, per al qual és fonamental el vostre recolzament a través de la Cursa per al Dret a ser Nena.

Edició:

Marisol Paniagua, Sara Adrián
y Alberto Fernández

Art i maquetació:

Germán Gullón

BENVINGUTS I BENVINGUDES

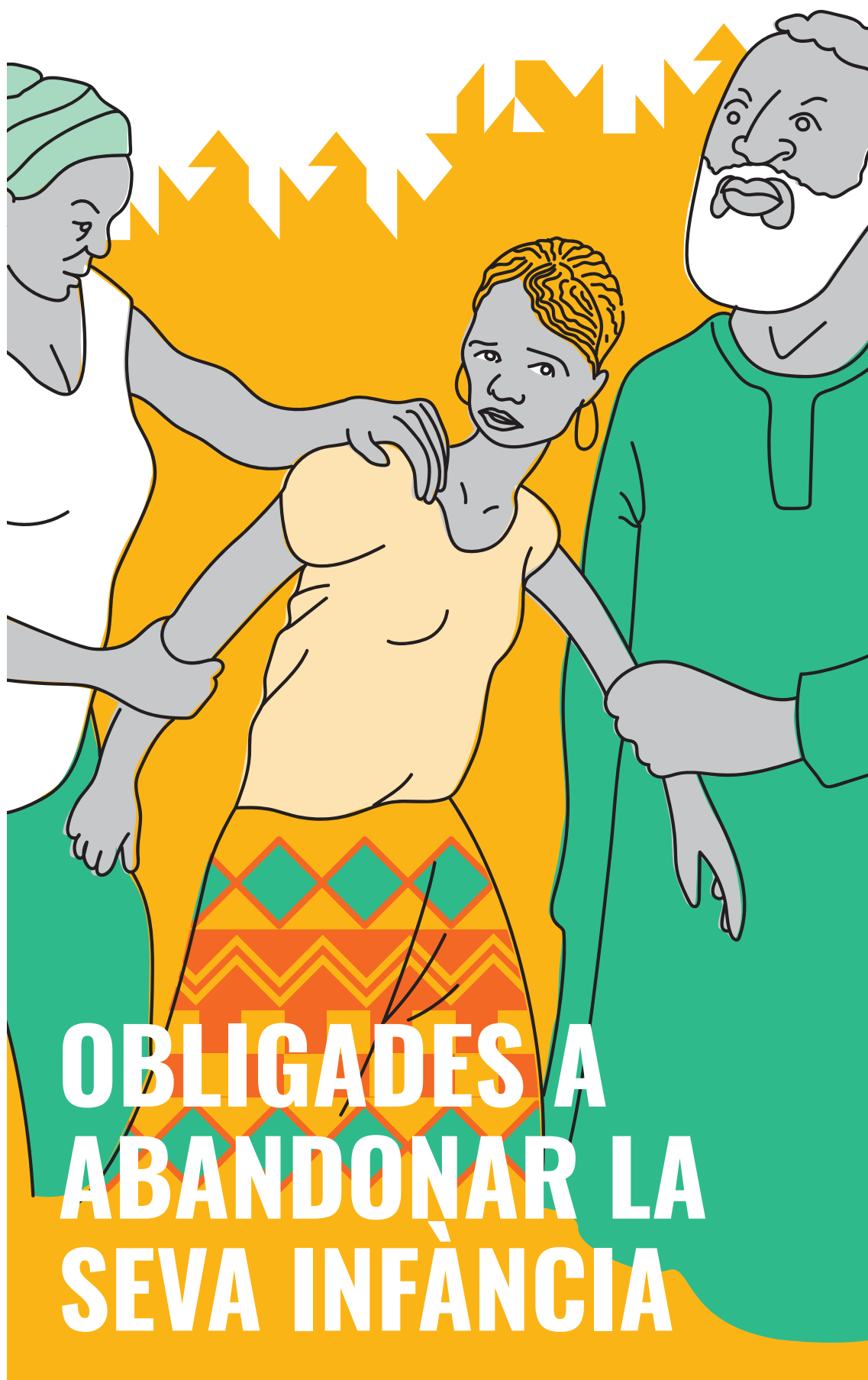
Benvinguts i benvingudes a la 3a edició de la Cursa per al Dret a ser Nena, la cursa solidària amb un enfocament de gènere que porta a les vostres aules la difícil realitat amb què s'enfronten milions de nenes i d'adolescents: el matrimoni forçat.

Les xifres sobre el matrimoni forçat son alarmants, al llarg d'aquest dossier podreu donar al vostre alumnat una visió global del que suposa aquest problema, des de les causes múltiples que l'exacerben fins com abordar el problema per protegir les nenes d'un futur desolador.

El vostre paper és fonamental per convertir-vos en un altaveu d'aquestes nenes i adolescents que son obligades a casar-se i abandonen els seus somnis de seguir estudiant i decidir sobre el seu propi futur. Per això, amb la vostra acció en la Cursa, estareu dient ben fort: **Jo defenso el Dret a ser Nena.**

«Em dic Zaynab, tinc 16 anys i visc a Borno, Nigèria. Crec, fermament, que el matrimoni infantil és una forma de violència que nega a les noies la seva infància. Desgraciadament, ho he viscut de prop. La meva amiga el va patir i va morir en el part.»

SOBRE EL MATRIMONI INFANTIL

Malgrat pugui resultar fàcil definir què és el matrimoni infantil, la realitat és diferent, ja que depèn de les lleis de cada país, de la seva cultura, de la seva economia i de la seva religió. Però una cosa sí que és segura: **quan el matrimoni és forçat per raons econòmiques i culturals, i algun dels conjugues és menor de 18 anys, suposa una violació greu dels Drets Humans i, sobretot, dels Drets de la Infància.** Aquesta és la realitat que viuen 700 milions de dones al món, que van ser forçades al casament quan eren nenes. En el moment que estan casades solen restar aïllades i la seva llibertat esdevé restringida. Es converteixen en persones invisibles, propietat de les seves parelles i deixen de tenir veu i el recolzament de la resta de la comunitat.

El matrimoni infantil és una forma de violència de gènere que té impactes profunds i devastadors en les nenes, les seves famílies i les generacions posteriors. A les nenes casades se'ls nega la llibertat de prendre decisions crítiques sobre les seves pròpies vides, corren un risc elevat d'abandonament escolar, d'aïllament social, s'exposen de forma contínua a la violència i als riscos de mort i discapacitat associats a l'embaràs adolescent.

Les xifres anuals son aclaparadores. Cada any, al voltant de 12 milions de nenes, son obligades a casar-se, 2 milions abans d'arribar als 15 anys, i s'estima que **a finals d'aquesta dècada, 142 milions de nenes hauran estat obligades a casar-se, obligades a abandonar la seva infància.**

142 milions de nenes
hauran estat obligades
a casar-se a finals
d'aquesta dècada.

CAUSES I CONSEQÜÈNCIES DEL MATRIMONI INFANTIL

Pobresa

Els pares no solen casar les seves filles per crueltat o insensibilitat. Des de la mentalitat occidental aquesta pràctica pot resultar estranya, però per moltes famílies dels llocs més pobres del món es la única opció de donar un futur segur a les seves filles, ja que passen a ser responsabilitat del seu marit, que les pot alimentar i protegir.

Dot

La dot és el pagament que rep la família de la nena de part del marit. Aquest pagament, monetari o en espècies (animals, per exemple) ajuda a la família i la resta de fills més petits per poder tirar endavant.

Tradició

La tradició fa que les nenes siguin considerades una càrrega, i com més aviat es casin, abans s'alleugera aquesta càrrega. Sota aquest punt de vista, no solament s'accepta el matrimoni infantil, sinó que es considera una opció vàlida.

Crisi climàtica

Els fenòmens climàtics ara son molt extrems, provocant greus danys a la terra. Les sequeres freqüents i presistents comporta que en nombroses zones d'Àfrica es perdin collites que les famílies necessiten per a la seva alimentació, la del seu bestiar i per a l'intercanvi en el mercat, a més d'afectar el seu bestiar que, en molts casos, acaba morint. La impossibilitat de tenir uns mitjans de vida adequats no deixa cap altra opció a les famílies que casar les seves filles de forma primerenca.

Conflictes

Els enfrontaments i les guerres provoquen greus crisis humanitàries, grans desplaçaments de població i desprotecció en els col·lectius més vulnerables: entre ells, les nenes. Si bé és cert que, en els últims 25 anys, s'han evitat 78,6 milions de matrimonis forçats de nenes, aquestes greus crisis humanitàries que viuen diversos països dificulten la lluita contra aquesta problemàtica.

Abandonament escolar

Casar-se prematurament porta una sèrie de conseqüències que son difícils de d'eludir. Generalment les nenes, en el moment en el que estan casades, han d'abandonar el col·legi i deixen de rebre formació. Això llastra les possibilitats de futur que puguin tenir i les condemna a quedar-se a casa per encarregar-se de les tasques domèstiques i la criança dels fills, impedit la seva autonomia i, per tant, esdevenen molt més vulnerables.

Cicle de marginació

Quan la nena ha de deixar l'escola per tenir cura de la casa, del marit i dels seus futurs fills, es trenca la possibilitat de seguir estudiant, formant-se i en un futur, poder trobar un treball que li proporcioni recursos propis. Això la posa en una situació de vulnerabilitat i marginació.

Embaràs prematur

Després del matrimoni forçat, les adolescents han d'enfrontar-se amb un embaràs prematur, en una etapa en què el seu cos encara no està preparat per ser mare, ni a nivell físic ni psicològic. Poden tenir problemes durant l'embaràs i en el part, que posa en perill la seva vida i la del bebè, i, generalment, tampoc tenen la formació suficient com a mares per tenir una cura adequada dels seus bebès. Son nenes tenint cura d'altres nens.

Violència i abús sexual

Les adolescents que son casades no accedeixen a aquest tipus d'unió de forma voluntària. Son exposades a la violència i l'abús sexual sense cap protecció legal.

ÀFRICA I LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE

El matrimoni infantil és causa i conseqüència de la desigualtat de gènere, un abús de drets i una forma de violència de gènere amb impactes duradors per a la salut física i mental, l'educació i la participació política de les nenes.

L'educació és fonamental per a l'empoderament individual, econòmic i polític de les nenes. Estar fora de l'escola és tan un factor de risc per al matrimoni infantil com una conseqüència comuna. L'escola pot proporcionar un factor de protecció crític a les nenes durant els anys en que tenen més risc de matrimoni. Així, a **Mali**, menys d'1 de cada 10 nenes (8%) completa l'escola secundària.

A **Sierra Leone**, 3 de cada 10 (30%) nenes son casades; 1 de cada 10, abans de complir els 15 anys. El 83% de les nenes i les dones del país son objecte de mutilació/ ablació genital femenina. El 71% del total, abans dels 15 anys. Abans de la COVID-19, les taxes de matrimoni infantil a Sierra Leone estaven disminuint, tot i que en la última dècada, el progrés s'havia alentit. Les nenes que creixen a les llars més pobres i a les zones rurals segueixen patint un risc molt més gran que les de les famílies més riques i d'entorns urbans.

Una de cada vuit (13%) nenes experimenten embarassos en l'adolescència. L'embaràs i les complicacions i la mortalitat materna son la principal causa de mort entre les adolescents de 15 a 19 anys a tot el món, un risc que ha augmentat per l'accés limitat a parteres capacitades. La majoria dels parts (63%) a **Etiòpia** no son atesos per personal qualificat.

En la majoria de les regions del **Níger**, 3 de cada 5 (al voltant del 60%) de les dones i les nenes han patit violència física, sexual, econòmica, psicològica o cultural.

L'educació és fonamental
per a l'empoderament
individual, econòmic i
polític de les nenes.

A Mali, menys d'1 de cada 10 nenes (8%) completa l'escola secundària.

A Sierra Leone, 3 de cada 10 (30%) nenes son casades.

A la majoria de las regions del Níger, 3 de cada 5 (al voltant del 60%) de les dones i nenes han patit violència física, sexual, econòmica, psicològica o cultural.

A Etiòpia, la majoria dels parts (63%) no son atesos per personal qualificat.

NÚMEROS EN POSITIU: EL TREBALL DE SAVE THE CHILDREN

Juntament amb les nenes i altres persones defensores de la igualtat de gènere, estem treballant per prevenir 9 milions de matrimonis infantils per al 2026. Treballem per eradicar el matrimoni forçat d'una manera transversal en totes les nostres àrees temàtiques a través dels nostres programes d'educació, de salut i de protecció infantil. A més, ho fem a diferents nivells: prevenint aquests matrimonis i treballant en les normes socials; intervenint directament amb adolescents casades, i incidint políticament a nivell nacional de cada país.

Creiem que només abordant les causes profundes que hi ha darrera d'aquesta pràctica (la desigualtat de gènere i la pobresa) es podrà acabar amb el problema.

Prevenició: treball amb famílies i comunitats

Intervencions amb pares i mares a nivell de llars, i amb les comunitats a nivell local, dirigides a influir en el comportament i donant a conèixer els perills físics i psicològics als que s'enfronten les nenes i les adolescents. Son les mateixes dones d'aquestes comunitats que es formen i mantenen el diàleg amb les comunitats veïnes promovent la participació de les nenes i dels nens per generar un debat sobre determinades normes socials.

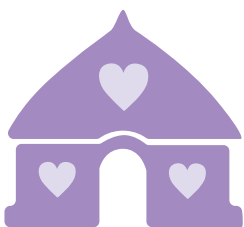
Mitjans de vida per a les famílies

Lliurant diners en efectiu a les famílies per destinar-los a la compra d'aliments o pinso per al bestiar i llavors més resistents a les sequeres. Dotem de mitjans de vida per a que la manca d'ingressos no sigui una raó per casar forçadament les nenes de la família.

Educació: tornant a l'escola

Desenvolupem programes educatius que animen les nenes a no abandonar l'escola i a recuperar les seves vides quan han estat víctimes de matrimoni forçat. Realitzem intervencions directes a nivell individual per recolzar les nenes que ja estan casades a millorar la seva protecció i benestar. Busquem facilitar el retorn a l'escola per a que puguin continuar amb la seva formació. L'objectiu és recolzar les adolescents casades, per això realitzen activitats que aborden tant les seves necessitats de salut i d'educació, com l'aïllament que caracteritza la seva situació.

Protecció: espais segurs

És important establir espais segurs, grups de suport i clubs de nenes per a que les adolescents casades es reunixin i comparteixin experiències i rebin informació precisa sobre pràctiques de salut, nutrició i cura infantil. De la mateixa manera, aquests espais segurs doten les nenes i les adolescents d'un lloc propi on treballar aspectes com l'assertivitat i l'empoderament per evitar el matrimoni forçat.

Canviant la legislació: Lleis contra el matrimoni forçat

Un component essencial és la incidència política a nivell nacional per influir en els canvis de la legislació i les polítiques nacionals per garantir que el matrimoni precoç ja no sigui permès per la llei del país. Per aquest motiu participem activament en una sèrie de xarxes i fòrums interinstitucionals centrant els nostres esforços en provocar canvis legislatius, que no solament reforcin els sistemes de protecció de la infància, sinó que promoguin també la igualtat de gènere.

Informar-se sobre
la problemàtica

Redactar un
manifest per
llegir-lo el dia
de la cursa

Crear
un diari
escolar

**CONEIXER,
COMUNICAR,
ACTUAR.
QUÈ POTS FER TÚ?**

**Contactar amb la premsa
local per informar sobre
la seva cursa solidària**

**Dissenyar i
elaborar murals**

**Crear un conte/
còmic sobre la
temàtica**

Crear vídeos

I, per suposat, realitzar la cursa solidària...

**ACTUA AMB LA
CURSA PEL DRET
A SER NENA!**

US ESPEREM A SAVETHECHILDREN.ES

En aquest dossier volem visibilitzar les conseqüències del matrimoni forçat en nenes i adolescents, què fa Save the Children per acabar amb ell i què podeu fer vosaltres. Hem vist que les causes del matrimoni infantil son diverses, motiu pel que també cal actuar a diferents nivell. Gràcies a les persones que ens recolzeu, any rere any, podem fer molt per aquestes nenes i adolescents, per defensar el seu Dret a ser Nena. Per completar la informació d'aquest dossier **us convidem a explorar més recursos al nostre lloc web, i a seguir treballant aquest tema amb l'alumnat.**

Vídeos i activitats

Disposeu de **material addicional** (testimonis, històries de vida) per ajudar el vostre alumnat a comprendre millor la realitat a la que s'enfronten milers de nenes en el món i que contextualitzaran la vostra acció solidària.

Cursa pel Dret a ser Nena

savethechildren.es/materiales-audiovisuales-ninas-coles

Preguntes freqüents i números de compte bancari

En el nostre web podeu accedir a **preguntes freqüents** sobre la nostra organització i les nostres activitats. Allà trobareu els **números de compte bancari on ingressar la vostra recaptació solidària**. Us enviarem un rebut i un diploma d'agraïment a compartir amb la vostra comunitat educativa.

Ja tinc la meva recaptació. I, ara què?

savethechildren.es/centros-educativos/recaudacion-coles

PER UNA MAREA ESCOLAR CONTRA EL MATRIMONI INFANTIL

A Save the Children defensem un alumnat protagonista de l'acció. Una infància que es mobilitza per canviar el món és una infància educada en valors d'empatia, sostenibilitat i solidaritat.

**Convertiu-vos en altaveu de la infància
més vulnerable i, entre tots i totes,
defensarem el dret a ser nena.**

Mobilitzat a: savethechildren.es/movilizacion-coles

**SI ET MOUS,
EL MÓN ES MOU**

Save the Children